

Naučna rasprava o noći sredine mjeseca Ša'bana

Svake godine vodi se naučna rasprava o posebnosti noći sredine mjeseca Ša'bana. Donosimo nekoliko sažetih osvrtâ na ovu temu:

1. Većina islamskih učenjaka smatra da ne postoji vjerodostojan hadis koji potvrđuje da je propisano posebno obilježavanje noći sredine Ša'bana ibadetom, postom tokom dana, upućivanjem dova, učenjem Kur'ana ili praktikovanjem određene dove specifične za tu noć.
2. Hadis koji spominje opći oprost svim muslimanima, osim mušricima, zavađenima i onima koji u srcu nose mržnju, većina muhaddisa ocijenila je slabim.
3. Čak i ako bismo pretpostavili da ova noć ima određenu opću vrijednost, to ne znači da je propisano njeno posebno obilježavanje. Sličan primjer nalazimo u vrijednosti noći petka, za koju je izričito naglašeno da se ne izdvaja posebnim ibadetom. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *"Ne izdvajajte noć petka noćnim namazom u odnosu na ostale noći, niti petak postom u odnosu na ostale dane, osim ako je riječ o postu koji obično postite."* (Muslim)
4. Posebno obilježavanje noći sredine Ša'bana ibadetom može imati dva oblika:

◆ Prvi oblik – pojedinačno činjenje ibadeta:

- **Prvo mišljenje:** Mustehabb (preporučeno) – stav većine pravnika i grupe tabi'ina.
- **Drugo mišljenje:** Nije propisano – stav Atāa i grupe tabi'ina, te malikijske pravne škole i učenjaka Medine i Hidžaza.

◆ Drugi oblik – zajedničko obilježavanje u džematu u džamijama:

- **Prvo mišljenje:** Pokuđeno – stav većine pravnika.
- **Drugo mišljenje:** Bid'at (novotarija) – stav hanbelijske pravne škole.
- **Treće mišljenje:** Propisano – stav nekih učenjaka.

✓ Najispravnije je ostaviti sve navedeno. Kada se učenjaci razidu, rješenje je vratiti se Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Allah Uzvišeni kaže: *"Pa ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku."* (En-Nisa, 59)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dostavio je vjeru u njenom

najjasnijem obliku. Allah Uzvišeni kaže:

"Danas sam vam vjeru vašu upotpunio, i blagodat Svoju prema vama usavršio, i zadovoljan sam da vam islam bude vjera." (El-Maida, 3)

Temeljno pravilo u vjeri glasi: "Ono što su Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i ashabi ostavili, uprkos postojanju razloga da to čine, nije propisano."

Kako je moguće da se noć sredine Ša'bana ponavljala tokom cijelog perioda poslanstva, a da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je proveo deset godina u Medini i trinaest u Mekki, nije prenio bilo kakvo posebno obilježavanje ove noći?

Ashabi su bili najposvećeniji slijedenju, ibadetu i činjenju dobra, te su prenosili i najmanje detalje iz života Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Kako je onda moguće da bi nešto što se ponavljalo svake godine ostalo nepreneseno? Ovo je jedan od najjačih dokaza protiv propisanosti obilježavanja ove noći.

Pravilo glasi: *"Izostavljanje je također činjenje djela."*

Abdulrahman bin Zejd bin Eslem, tabi'in, rekao je: "Nisam zatekao nikoga od naših učitelja niti pravnika da pridaje pažnju noći sredine Ša'bana, niti da spominje hadis Mekhula, niti da joj daje prednost nad ostalim noćima."

5. Mišljenja učenjaka se argumentiraju dokazima i ne prihvataju se bez validnog dokaza. Greška učenjaka ne umanjuje njegov status, već mu se i dalje čuva ugled. Svi učenjaci su složni u tome da *"ako je hadis vjerodostojan, to je moj mezheb."* Oni koji su promijenili svoje mišljenje učinili su to temeljem ispravnog dokaza. Također, razilaženje pravnih škola i njihovih imama nije bilo iz hira ili slijepog slijedenja, već isključivo zbog jasnih i vjerodostojnih dokaza. Nijedan od učenjaka nije zauzimao stavove kako bi se tvrdoglavo držao vlastitog mišljenja, već su svi nastojali doći do istine na temelju šerijatskih argumenata.
6. Nema prenesenog dokaza da su ashabi i tabi'ini javno pozivali ljude na međusobno pomirenje i oprost u noći sredine Ša'bana. Iako je oprost izuzetno vrijedan, njegovo vezivanje za određeni datum bez validnog dokaza znači oponašanje propisanih ibadeta, što nije dozvoljeno.
7. Novotarije kvare vjeru – akidu, ibadet i ponašanje. Ibn Akil, rahimehullah, rekao je: "Da su se ljudi držali šerijatskih propisa onako kako se drže praznovjerja, njihovi bi poslovi bili ispravni."

◆ Zanimljivo je kako ljude često povede emocija pa se priklone onome što je neispravno, slabo i sumnjivo, više nego onome što je sigurno, ispravno i općeprihvaćeno. Ponekad je to posljedica

šejtanovih spletki, zbog kojih čovjek zanemari oprost i pomirenje, čak i na dan kada su vrlina i dobrota posebno vrijedni.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Vrata Dženneta otvaraju se ponedjeljkom i četvrtkom, pa Allah oprostí svakom robu koji Mu ništa ne pridružuje, osim čovjeku koji je u zavadi sa svojim bratom. O njima se kaže: 'Sačekajte s njima dok se ne pomire, sačekajte s njima dok se ne pomire, sačekajte s njima dok se ne pomire.'" (Muslim)

◆ Možda čovjek napusti noćni namaz, učenje Kur'ana i dovu u vremenu koje je sigurno i potvrđeno kao blagoslovljeno, i koje jasno poput Sunca na nebu. Istovremeno, može se čvrsto držati slabih, i izmišljenih predaja, ili govora nekog od prethodnih učenjaka, zabilježenog negdje na marginama knjige, često bez jasnog izvora ili vjerodostojnog lanca prenosilaca.

Ipak, ibadeti su propisani i određeni objavom; ne temelje se na ličnim željama, emocijama, subjektivnim procjenama ili estetskim dojmovima.

8. Ako noć sredine Ša'bana padne u ponedjeljak ili četvrtak, post toga dana je propisan jer se ionako preporučuje post tih dana. Također, ako neko posti bijele dane (13., 14. i 15. dan mjeseca), post petnaestog dana je legitiman, ali ne zbog posebne vrijednosti noći sredine Ša'bana.